

11.02.2015

Kj/16

§ 51

Vuoden 2016 talousarvioehdotuksen valmistelua koskeva lähetekeskustelu

HEL 2014-015516 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti

1. merkitä keskustelun tiedoksi ja
2. todeta, että asiasta laadittu keskustelupöytäkirja lähetetään lauta- ja johtokunnille sekä virastoille ja liikelaitoksille käytettäväksi talousarvion laadintatyössä.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Ari Hietamäki, johtava suunnittelija, puhelin: 310 36567
ari.hietamaki(a)hel.fi
Matti Malinen, talousarviopäällikkö, puhelin: 310 36277
matti.malinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 VM_Taloudellinen katsaus_joulukuu
- 2 Talouden ja toiminnan seurantaraportti 4_2014
- 3 Kuntaliiton kuntataloustiedote 4_2014
- 4 Hallituksen päätös rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanon vahvistamisesta
- 5 Kertaerät kaunistivat lukuja_Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2013
- 6 Kunnat suunnistavat sumussa_Suurten kaupunkien talousarviot 2015
- 7 Työllisyystilastoja Helsingistä ja Helsingin seudulta
- 8 Helsingin seudun suunnat 4_2014

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupungin vakiintuneen suunnittelukäytännön mukaan kaupunginvaltuusto käy vuosittain seuraavan vuoden talousarviota koskevan lähetekeskustelun.

Kaupunginhallitus toteaa lisäksi, että talousarvioehdotus vuodelle 2016 ja taloussuunnitelma vuosille 2016–2018 tulee kaupunginvaltuuston käsittelyyn marraskuussa 2015.

Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että talousarvion 2016 ja taloussuunnitelman vuosille 2016–2018 laatimisohteet on tarkoitus käsitellä kaupunginhallituksessa maaliskuussa 2015. Laatimisohteisiin sisältyvän raamin lähtökohtana ovat aiempina vuosina olleet kulloisenkin valtuustokauden strategian taloustavoitteet, kuluvan vuoden hyväksytyn talousarvion sekä seuraavan vuoden taloussuunnitelman mukaiset menot ja tulot sekä toiminnalliset tavoitteet.

Tilinpäätösvaiheen vuoksi tiedot vuoden 2014 talouden toteumasta pohjautuvat pääosin joulukuussa julkaistuun Helsingin kaupungin talouden ja toiminnan 4/2014 seurantaraporttiin, joka on jaettu aikaisemmin.

Esityslistan liitemateriaalin lisäksi Helsingin kaupungin tietokeskuksen koostama ja kaupunginvaltuuston strategiaseminaarissa 29.1–30.1 käsitellyssä ollut Helsingin tila ja kehitys 2015 -raportti on pohjana valtuuston käymälle lähetekeskustelulle.

Yleinen taloustilanne

Valtiovarainministeriön 17.12.2014 julkaiseman ennusteen mukaan talouskasvu vuosille 2015–2016 jää vaatimattomaksi.

Kansainvälisen talouden kehittyminen on viime aikoina ollut kaksijakoista. Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa kasvunäkymät ovat hyvät ja vuonna 2015 molempien maiden kasvun ennustetaan olevan noin kolmen prosentin tuntumassa. Vaikka Kiinan kasvu vaimenee lähivuosina, se yltää vielä vuonna 2016 lähes seitsemään prosenttiin. Euroalueen tilanteen taas ennustetaan jatkuvan vaisuna. Kuluvana vuonna kasvu kertyy prosentin verran ja ensi vuosi näyttää vain hiukan paremmalta. Saksan kasvunäkymät ovat heikentyneet ja seuraavien kahden vuoden aikana kasvu jää puoleentoista prosenttiin. Ruotsissa kasvu jatkuu euroaluetta nopeampana.

Edelleen jatkuvan epävakaa tilanteen johdosta sekä ruplan ulkoisen arvon alenemisen että energian hinnan laskun johdosta Venäjän talous ei kasva kuluvana vuonna lainkaan ja seuraavien kahden vuoden aikana sen ennustetaan supistuvan. Kehitys heijastuu Venäjän tuonin alenemisena ja siten Suomen ja Venäjän välisen kaupan ennustetaan vähenevän seuraavien parin vuoden aikana.

Matala korkotaso sekä viime aikoina laskenut energianhinta tukee mahdollisuuksia talouskasvulle. Sekä lyhyissä että pitkissä koroissa oletetaan aiempaan nähden merkittävästi maltillisempaa nousua vuosille 2015–2016. Vuonna 2016 kolmen kuukauden euriborin vuosikeskiarvoksi ennustetaan 0,2 % ja kymmenen vuoden koroksi 1,2 %. Myös euron dollarikurssin ennustetaan heikkenevän ja vuoden 2016 lopulla oltaisiin noin 1,1:n tuntumassa. Raaka-aineiden hintojen odotetaan edelleen alenevan ja vuonna 2016 öljyn keskimääräiseksi hinnaksi ennustetaan noin 80 dollaria barreililta.

Tilastokeskuksen julkaisemien alustavien kansantalouden neljännesvuositilinpäivien lukujen mukaan Suomen talous kasvoi vuoden 2014 kolmannella neljänneksellä 0,2 % edellisestä neljänneksestä. Myös toisen neljänneksen kasvulukua korjattiin ylöspäin. Vaikka BKT ei vuoden viimeisellä neljänneksellä lisääntyisi lainkaan, kokonaistuotannon vuosisumma olisi tänä vuonna silti viime vuotta korkeampi. Ennuste pitää sisällään oletuksen hyvin maltillisesta kasvusta vuoden 2014 neljännelle neljännekselle ja siten BKT:n kasvuksi vuodelle 2014 ennustetaan 0,1 %. Vuonna 2014 nettoviennin vaikutus on positiivinen. Yksityinen kulutus ei lisääntynyt lainkaan ja yksityiset investoinnit laskevat. Työmarkkinoiden tilanne heikkenee edelleen ja työttömyysaste nousee 8,6 prosenttiin.

Vuoden 2015 kasvuksi ennakoitaan 0,9 %, mikä on hieman syyskuussa ennustettua vähemmän. Samalla kasvu muuttuu laajapohjaisemmaksi. Yksityisen kulutuksen arvioidaan lisääntyvän 0,3 %, huolimatta siitä, että kotitalouksien reaalitulot eivät juuri lisääntyneet. Kotitalouksien säästämisaste laskee hieman ennusperiodin loppua kohden ja velkaantumisaste taittuu. Viennin kasvu jää edelleen maailmankaupan kasvua heikommaksi ja siten markkinaosuuksien menettämisen ennakoitaan jatkuvan. Tuonnin kasvua hidastaa kotimaisen kysynnän vaimuus. Yksityiset investoinnit hieman virkoavat lähinnä kone- ja laiteinvestointien sekä t&k -investointien vetämänä.

Työmarkkinoiden tilanne heikkenee vuoden 2015 aikana. Työttömyysasteen ennustetaan nousevan 8,8 prosenttiin. Pitkäaikaistyöttömien osuus on nousussa ja siten rakenteellinen työttömyys edelleen kasvaa. Taloudellisen aktiviteetin viriämisestä huolimatta työvoiman kysynnän ja tarjonnan välillä ilmenevät yhteensopivuusongelmat ylläpitävät pitkäaikaistyöttömyyttä.

Vuoden 2016 talouskasvuksi ennustetaan 1,3 %. Kotimaisen kysynnän merkitys muodostuu edellisvuosia suuremmaksi. Yksityisen kulutuksen kasvun ennakoitaan nopeutuvan vajaan prosentin työllisyystilanteen ja kotitalouksien luottamuksen kohenemisen myötä. Yksityisten investointien ennustetaan virkoavan 4 prosentin kasvuun.

Vuonna 2016 myös rakennusinvestoinnit kokonaisuudessaan näyttäisivät lisääntyvän. Nettoviennin vaikutus talouskasvuun on kahta edellisvuotta vähäisempi.

Vaihtotase pysyy koko ennustehorisontin alijäämäisenä. Työllisyysaste paranee hieman vuodesta 2015, mutta jää selvästi alle 70 prosentin.

Julkinen talous pysyy edelleen alijäämäisenä pitkittyneen talouden matalasuhdanteen vuoksi, vaikka hallituksen päättämät sopeutustoimet osaltaan estävät alijäämän syventymistä. Julkisyhteisöjen rahoitusasemaa kuormittaa lisäksi väestön ikääntymisestä aiheutuva menojen kasvu, mikä kohdistuu ennen muuta kuntatalouteen. Talouskasvu jatkuu vaimeana myös lähivuosina niin, että kasvu ei yksistään riitä korjaamaan julkisen talouden epätasapainoa. Julkisyhteisöjen velkasuhde BKT:hen nähden on ylittämässä 60 prosentin rajan.

VM:n ennustamalla lähivuosien talouskasvun tasolla julkisen talouden tilanne ei tule paranemaan. Rakenteellisten uudistusten voimaansaattamisella on kiire, jotta talouspoliittinen uskottavuus säilyy ja kasvupotentiaalia saadaan keskipitkällä aikavälillä nostettua.

Helsingin talouden liikkumavara

Vuoden 2015 talousarvioon sisältyvän taloussuunnitelman 2015–2017 lähtökohtana oli valtuustokauden 2013–2016 strategiaohjelman mukainen talouden tasapainoa ja tuottavuuden parantamista koskeva tavoite:

- velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä emokaupungin käyttömenojen reaalkasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016 ja rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulo-rahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla.

Taloussuunnitelmassa 2015–2017 kaupungin velkaantuminen hidastuu ja investointien rahoittaminen tulo-rahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla toteutuu strategiatavoitteen mukaisesti.

Vuoden 2015 talousarvion mukaan kaupungin taloudellinen tasapaino muuttuu oleellisesti Helsingin Energian liiketuloksen tulovirran kohdentuessa energiatuotannon investointeihin.

Energian liiketuloksen tulovirrat kaupungille vähenevät vuosien 2013–2014 noin 220 milj. euron vuosittaiselta tasolta noin 80–90 milj.

euron vuosittaiselle tasolle. Tämä tarkoittaa että, taloustavoitteisiin pääsemiseksi kaupungin taloudenpitoa joudutaan vuodesta 2015 eteenpäin kiristämään merkittävästi. Vuodesta 2015 alkaen toteutuvat tulovirtojen vähenemiset ovat niin merkittäviä, että kaupungin palvelutuotannon toimintamenojen kasvun on oltava vuosina 2015–2017 matala, jotta strategiaohjelman mukainen investointiraami sekä joukkoliikenneinvestointien mukainen investointitaso voidaan rahoittaa ilman merkittävää lisävelkaantumista.

Kaupungin toimintamenojen kasvu taloussuunnitelmakaudella on välttämättä rajattava kaupunginvaltuuston strategiaohjelmassa linjaamalla tavalla. Menokasvun rajoittaminen yhdessä tonttien ja rakennusten nousevan myyntitavoitteen sekä investointiraamin kanssa aikaansaavat tilanteen, jossa kaupungin tällä hetkellä liian nopea nettovelkaantumista on mahdollista jossain määrin supistaa lähivuosina.

Arvio kustannustason muutoksesta (peruspalvelujen hintaindeksi) vuosina 2015–2017 on hidastunut edelleen vuoden 2015 talousarvion yhteydessä käytössä olleesta ennusteesta. Tuoreimman joulukuun ennusteen mukaan peruspalvelujen hintaindeksin muutoksen arvioidaan olevan vuonna 2015 arviolta 1,1 %, vuonna 2016 arviolta 1,6 % sekä vuonna 2017 ennusteen mukaan 1,7 %. Talousarviovalmistelun edetessä käytetään tuoreimpia ennustelukuja. Seuraavat ennusteet julkaistaan maaliskuun lopulla.

Vuonna 2014 väestönkasvu Helsingissä oli 1,46 %, vuoden 2015 kasvuksi ennustetaan 1,49 %, minkä jälkeen kasvun ennustetaan hieman hidastuvan. Helsingin väestönkasvu on ollut vuodesta 2008 lähtien poikkeuksellisen suurta. Muualta Suomesta ja ulkomailta saatu muuttovoitto ovat edelleen kasvaneet. Helsingin seudun sisäisessä muuttoliikkeessä Helsingin muuttotappio on supistunut merkittävästi viime vuosina, koska tulomuutto muualta seudulta Helsinkiin on kasvanut.

Tuoreimmilla kustannustason nousun, väestönkasvun ja vuoden 2014 tilinpäätöstilanteen ennusteilla tulisi strategiaohjelman tavoitteen mukainen emokaupungin käyttömenojen (bruttobudjetoidut talousarviokohdat) kokonaistaso vuonna 2016 olla noin 2 % vuoden 2015 talousarvion vastaavia menoja suurempi.

Valtuuston strategiaohjelmassa asettaman taloustavoitteen saavuttaminen edellyttää siten tiukkaa taloudenpitoa sekä nykyisessä toiminnassa että tulevien vuosien suunnittelussa.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginvaltuustossa nyt käytävä lähetekeskustelu on osa valmistelua. Tämän johdosta ei

11.02.2015

Kj/16

päätöksentekoa – lukuun ottamatta pöydällepanoa tai palautusta – tulisi kaupunginvaltuustossa sallia.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Ari Hietamäki, johtava suunnittelija, puhelin: 310 36567
ari.hietamaki(a)hel.fi

Matti Malinen, talousarviopäällikkö, puhelin: 310 36277
matti.malinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 VM_Taloudellinen katsaus_joulukuu
- 2 Talouden ja toiminnan seurantaraportti 4_2014
- 3 Kuntaliiton kuntataloustiedote 4_2014
- 4 Hallituksen päätös rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanon vahvistamisesta
- 5 Kertaerät kaunistivat lukuja_Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2013
- 6 Kunnat suunnistavat sumussa_Suurten kaupunkien talousarviot 2015
- 7 Työllisyystilastoja Helsingistä ja Helsingin seudulta
- 8 Helsingin seudun suunnat 4_2014

Tiedoksi

Lauta- ja johtokunnat sekä virastot ja liikelaitokset

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.01.2015 § 90

HEL 2014-015516 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättäneen

1 käydä asiasta lähetekeskustelun,

2 merkitä keskustelun tiedoksi ja

3 todeta, että asiasta laadittu keskustelupöytäkirja lähetetään lauta- ja johtokunnille sekä virastoille ja liikelaitoksille käytettäväksi talousarvion laadintatyössä.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

11.02.2015

Kj/16

Lisätiedot

Ari Hietamäki, johtava suunnittelija, puhelin: 310 36567
ari.hietamaki(a)hel.fi

Matti Malinen, talousarviopäällikkö, puhelin: 310 36277
matti.malinen(a)hel.fi